

Kaj ovira razvoj zadrudnih ekonomij

Konferenca predsednikov okrajnih zvez kmetijskih zadrud in predsednikov okrajnih kmečkih partijskih komisij, ki je bila pred kratkim v Ljubljani, se je poleg ostalih problemov dotaknila tudi vprašanja zadrudnih ekonomij. Iz poročil nekaterih predsednikov je bilo razvidno, da zadrudne ekonomije, namesto da bi s svojim razvojem prispevale delež k socialistični preobrazbi našega kmetijstva, hirajo in je nevarnost, da v nekaterih okrajih postanejo suha veja, če ne bodo odpravile napak.

Kje so te napake? Osnovna napaka je v nesocialističnem odnosu do dela in plačila za delo. Videti je, da vodstva mnogih ekonomij sploh še ne vedo, da mora v socializmu delati vsak po svojih zmožnostih in prejemati po svojem delu. Čeprav bi moralo biti že zdavnaj tudi na ekonomijah uvedeno nagrajevanje po delovnem učinku, je še vedno v navadi nagrajevanje po urah. Tako nagrajevanje pa je slabost, ki duši iniciativno delavcev na ekonomijah in s tem razvoj ekonomij. V okraju Trebnje je na primer pet zadrudnih ekonomij, od katerih pa se nobena ne razvija tako, kakor bi se lahko glede na svoje materialne pogoje. To ni čudno, saj se delo na vseh ekonomijah nagrajuje še po starim — po urah!

V čem je pomen zadrudnih ekonomij? Prav v tem, da te ekonomije zasebnim kmečkim gospodarstvom prikazujejo, kakšno je delo v socialističnem sektorju, kako se delo nagrajuje in kako lahko dvignemo produkcijo s socialističnim načinom dela. Zadrudne ekonomije so važen člen na poti k socialistični preobrazbi našega kmetijstva. To je pokazala tudi praksa, saj je mnogo kmečkih delovnih zadrud zaslovelo prav iz dobrih zadrudnih ekonomij.

Te ekonomije s pravičnim razvojem lahko mnogo prispevajo k demokratizaciji našega zadrudništva. S prikljevanjem pa bi na vasi ničesar opravili. Socialistično preobrazbo vasi bomo dosegli le

s prepričevanjem. Prepričevanje pa najprej rodi uspehe tam, kjer lahko kmetu s stvarnim primerom pokažemo, kaj mu prinaša socializem. Ob pogledu na dobro zadrudno ekonomijo se bodo marsikateremu kmetu odprle oči. Če bo pa ekonomija slaba, bo prav nasprotno.

Krivda za hiranje zadrudnih ekonomij pa ne zadene samo njihovih vodstev, ampak v prvi vrsti odgovorne ljudi na okrajih, katerih delo je premalo politično in premalo gospodarsko. Predsedniki okrajnih zvez kmetijskih zadrud bi se morali bolj živo poprijeti političnega dela na terenu, bi morali organizirati sestanke, delati analize in v stalnem kontaktu z vasio spremljati našo socialistično stvarnost. Zlasti pa bi morali predsedniki kmečkih partijskih komisij na okrajih kot vodilni ljudje za preobrazbo našega kmetijstva dobro poznati vsako posamezno zadrud in vsako ekonomijo. Če predsednik okrajne kmečke partijske komisije niti približno ne ve, koliko živine ima neka zadrudna, koliko ima obdelovalne zemlje itd., potem je to dokaz, da je njegovo delo slabo.

Vzrok za slabo delo tiči v mnogih okrajih tudi v slabi kadrovski politiki. Okraj Trebnje je n. pr. v enem letu poslal 39 ljudi na zadrudne tečaje, od katerih pa jih niti polovica ne dela na zadrudnem področju. Neprestano premeščanje kadra je škodljivo pri kateri koli gospodarski dejavnosti, najbolj pa v zadrudih.

Ker okrajne zveze kmetijskih zadrud marsikje ne vedo, kaj bi delale, se njih vodstva izgovarjajo, da morajo delati na drugih področjih: pri odkupih, pri izterjavi davkov itd. Najbrž je to le slab izgovor, saj to delo gotovo ni stalno, če pa že mora iti kdaj kdokoli na teren zaradi odkupov, lahko hkrati rešuje problematiko svoja območja, ki ni v pisarni, ampak na vasi!

Izboljšanje kadra, več socialistične zavesti in več političnega dela na terenu — pa se bo stanje kmalu popravilo!

LESENA TURBINA za manjše podeželske, zadrudne hidrocentrale

Za čim hitrejšo mehanizacijo kmetijstva je največjega pomena, da čim prej elektrificiramo tudi vasi, ki so oddaljene od daljnovidov in ki nimajo krajevnih elektrarn. Mnogo pogonske energije zlasti potrebujejo delovne zadrude, ki se razvijajo v velike socialistične kmetijske zadrude. Stevilne kmetijske stroje bodo morali uporabljati šele, ko bodo imeli električno energijo. Zato je razumljivo prizadevanje, da bi si zadrudniki sami izdelali manjše elektrarne. Bilo je že več primerov, da so si v posameznih vaseh izdelali manjše hidrocentrale. To pa je lahko mogoče le tam, kjer so po srečnem naključju imeli primerne turbine in druge elektrarniške naprave.

Naši strokovnjaki so posvetili pozornost tudi temu vprašanju, kako bi omogočili hitro graditev manjših hidrocentral na podeželju. Proučiti in uvesti je bilo treba čim preprostejšo, vendar pa dovolj učinkovito turbino, ki bi jo bilo mogoče izdelovati ne le v posebnih tovarnah, ampak tudi v podeželskih delavnicah. Zvezi inštitut za turbostroje v Ljubljani sistematično raziskuje tudi vse vrste manjših turbin. V ta namen izdelujejo v svojih delavnicah prototipe turbin.

Na pobudo biroja za pospeševanje proizvodnje ministrstva za elektroindustrijo je prof. N. Obradović konstruiral leseno turbino, ki jo je mogoče izdelovati v gabrovine, hrastovine ali bukovine. Turbina je tako preprosta, da jo more izdelati vsak kolar. Leseni so skoraj vsi deli, razen osi, nosilnega ležišča in zveznih vijakov.

Turbino so preskusili v zveznem inštitutu v Ljubljani. Izkazala se je zelo dobra med mirnim obratovanjem. Lesena konstrukcija je izvrstno vzdržala preskus. Tako pa se bo turbina obnesla med trajnim obratovanjem, se bo pokazalo, ko jo bodo uporabili za hidrocentrale. Zmogljivost turbine je 4 do 5 kilovotov.

V Sloveniji ima izdelovanje manjših, imenovanih protočnih ali Bankije-turbin, že tradicijo. Pred vojno je izdelovalo strojno podjetje ing. O. Boršt. Turbine manjše turbine; izdelalo jih je nad 100, med njimi deset protočnih, ki še vedno uspešno obratujejo. Ta vrsta tur-

bine je mogla vzdržati v tekmi s sodobnimi vodnimi turbinami celo v deželah, kjer je proizvodnja turbin zelo razvita, ker je najpreprostejši in najcenejši hidravlični stroj.

Medtem ko si strokovnjaki pri konstrukciji velikih vodnih turbin prizadevajo doseči čim bolj idealne hidravlične oblike, tako da bi bil koristen učinek čim večji, čeprav se zaradi tega turbina podraži, pa je pri vrstah malih turbin poglavitna zahteva, da so čim cenejše in preprostejše. Naloga je, da omogočimo čim hitrejšo in množično izdelavo. Zato je konstruktor lesene turbine pri reševanju svoje naloge moral izpolniti naslednje zahteve: da je turbino mogoče izdelati iz lesa, da jo morejo izdelovati koljarji in domačini, kjer pač nameravajo zgraditi hidrocentrale; da ne bo treba regulirati števila obratov turbine in da tudi ne bodo potrebovali posebnega strokovnega osebja ter da bo turbina pogajalna generator neposredno po transmisijski generator pa bo imel okrog 1000 obratov na minuto.

O novi vrsti turbine so razpravljali na posvetovanju inženirjev v Novem Sadu. V naši državi so nedvomno pogoji, da gradimo manjše podeželske hidrocentrale, kar je celo pereča naloga. Zato ima preprosta lesena turbina največji pomen.

OBETA SE BOGATA LETINA

Ker rast posevkov ugodno napreduje, pričakujejo skoro v vseh krajih države bogato letino, zlasti na socialističnem sektorju. V žitornih krajih v Vojvodini, Slavoniji in Baranji pričakujejo bogatejšo žetev kot v zadnjih letih. V novosadskem okraju bodo po računih strokovnjakov letos poželi več žita kot v katerem koli letu v zadnjih desetih letih. Ta pričakovanja potrjujejo prvi snopi, ki so padli pred kakimi 10 dnevi v južnem in srednjem delu Makedonije, kjer je sedaj žetev že v polnem razmahu. Pred nekaj dnevi se je začela žetev v Črni gori in Hercegovini. V Makedoniji je donos žita dober zlasti v tikveškem okraju. Na hektar so poželi kmetje po 150 do 300 kg žita več kot lani. Kmečka delovna zadruga »Nikola Petrov« v Kriivolaku v stem okraju bo pridelala na svojih poljih toliko žita, da bo lahko oddala državi 30.000 kg žita namesto 8000, kolikor so spočetka računali.

Ozimna žita in drugi posevki bodo dala bogat donos. V Slavoniji in Baranji je donos oljne repice za okrog 400 kg večji na hektar v primeri z lanskim. Zlasti je dobro obrodila oljna repica na državnem posestvu pri Osijeku, na katerem znaša povprečni hektarski donos na površini 220 ha 1200 kg. lani pa je bil za pol tone na hektar manjši. V Slavoniji pričakujejo dober pridelek lanu — 19 stotov na hektar ali 500 kg več kot v prejšnjih

ČESTITKA MARSALA TITA ZASTAVNIKU LUTOVCU

Beograd, 4. junija. Maršal Tito je poslal članu Aerokluba »Heroj Pinkic«, zastavniku Janku Lutovcu, ki je v četrtletju postavil svetovni rekord v neprekinjenem skakanju s padalom, tole čestitko: »Čestitam k velikemu uspehu v skakanju s padalom. V tem vidim ljubezen do naše Armade in socialistične Jugoslavije. — Tito.«

Danes je bila odposlana zastavniku Lutovcu po pošti ročna ura kot darilo maršala Tita.

Dr. Jože Brilej odlikovan z Redom dela I. stopnje

Beograd, 4. junija. Z ukazom Prezidija Ljudske skupščine FLRJ je bil dr. Jože Brilej, polnoimenočeni minister in veleposlanik vlade FLRJ v Londonu odlikovan z Redom dela I. stopnje.

Lepi proizvodni uspehi slovenskih rudarjev

Prejšnji mesec so rudarji slovenskih premogovnikov uspešno izpolnili proizvodne naloge. V Timavcu že kopljejo premog za drugo polletje. V Št. Janžu so mesečni plan presegli za 20%, v Laškem za 8%, v Senovem in Zabukovici za 4%, v Trbovljah pa so ga stodoletno izpolnili. — V Idriji v rudniku živega srebra so mesečni proizvodni plan presegli za nad 10%.

Nad 7000 frontovcev pomaga izpolnjevati gozdarski plan

Nad 7000 frontovcev iz vse Slovenije uspešno tekmuje pri izpolnjevanju gozdarskega plana. Večina skupin in brigad precej presega dnevne norme. Izvršni odbor OF Slovenije je sklenil objaviti štiri brigade za udarne, dvema brigadama pa podeliti pismene pohvale; sedemnajst frontnih brigad je prejelo prehodne zastave.

Prehodne zastave so prejele: Druga lendavska frontna brigada, ki dela na področju kotvške gozdne manipulacije na Mestnem vrhu. Do 3. maja so izpolnili že 97,7% svojega plana. V brigadi vlada vzoren red. Politično in družabno življenje je na višini.

Poljanska brigada, ki dosega lepe proizvodne uspehe, čeprav jo sestavljajo 40% žensk. Politično delo ima dobro organizirano.

Druga ptujška brigada dela na področju lesnoindustrijskega podjetja v Dravogradu. Dnevno normo presegajo za 43 odstotkov. Politično delo v brigadi je živahno.

Frontna brigada Staneta Rozmana, ki dela na Kašnem vrhu (področje lesnoindustrijskega podjetja v Nazarju). Sečišče je slabo; brigada dela zelo požrvalno.

V tovarni »Ivo-Lola Ribar« izdelujejo nove gradbene stroje

Beograd, 1. junija. V strojni tovarni »Ivo-Lola Ribar« v Železniku obdelujejo dele novih gradbenih strojev. Prva serija teh strojev bo dovršena že v prvi polovici junija. Nove stroje, ki jih doslej še niso izdelovali v nobeni naši tovarni, bodo poslali na hidrocentrale v Zvorniku. Pred začetkom izdelovanja novih strojev so bile izvršene doslej najboljše tehnice priprave. Gre za posebno vrsto stružnih strojev, ki so težki okrog 110 ton.

IZ DANASNJE ŠTEVILKE:

Kaj ovira razvoj zadrudnih ekonomij — Lesena turbina za manjše podeželske hidrocentrale
Ziliacius je predaval v Parizu o Jugoslaviji — Zaključek razprave proti izdajalcema Petričeviću in Dapčeviću
Roditeljski sveti - važna oblika za poglobljanje odnosov med šolo in domom — Fizkultura — Obvestila

50 milijonov dinarjev letno bomo prihranili s prevažanjem težjih vlakov

Strojevodje in kurjači ljubljanske in mariborske kurilnice, ki so se vključili v gibanje za večjo obremenitev lokomotiv, so v 16 dneh z osmimi poizkusnimi vožnjami izvedli pravo revolucijo v našem železniškem prometu. Z delovnimi uspehi, ko so prepeljali od 1983 do 6502 toni bremena samo z eno lokomotivo, so ovrgli desetletja stare predpise, ki so železničarje samo ovirali pri izpolnjevanju plana. Gibanje za večjo obremenitev lokomotiv je našlo svoje mesto tudi na težjih gorskih progah proti Jesenicam in na Primorskem. Železničarji niso ostali samo pri vrhunskih rezultatih — rekordih, temveč so storili korak naprej, gibanje za večjo obremenitev lokomotiv je že postalo njihov stalni način dela.

V ljubljanski, mariborski in jeseniški kurilnici je strojno in tehnično osebje temeljito pregledalo vse možnosti za večji prevoz bremena. Delovne konference so rodile dobre uspehe. Prav na vseh progah, lahkih in težkih, bodo železničarji odselej prevažali težja bremena, s tem bodo prihranili na premožu, prevoznih stroških, ljudeh itd.

Na področju matične kurilnice v Ljubljani bodo na progi Ljubljana—Zagreb odselej vozili za 50% težji vlaki. Od 12—50% težji vlaki bodo vozili tudi na

drugih progah ljubljanske kurilnice. Skupno bodo v ljubljanski kurilnici povečali obremenitev vlakov za 25,3%. Na področju matične kurilnice Maribor bodo povečali obremenitev vlakov za 21,8%. Najbolj bodo obremenjevali vlake na progi Celje—Zagreb. Obremenitev bo odselej večja za 40%. Za 30% težje vlake bodo vozili na progi Dravograd—Maribor, za 50% težje pa na progi Velenje—Celje. V območju matične kurilnice Jesenice, kjer so najtežji vzponi, pa bodo obremenitev vlakov povečali za 16,8%. Najtežji vlaki bodo vozili proti Ratečam, kjer bodo obremenitev povečali za 33%, iz Rateč proti Jesenicam pa za 40%. Prav tako bodo na progi Jesenice—Ljubljana povečali obremenitev vlakov za 20%.

Na področju železniške direkcije Ljubljana bodo povečali obremenitev vlakov v ljubljanski kurilnici za 25,3%, v kurilnici Zidani most za 35%, v kurilnici Novo mesto za 23,2%, v kurilnici Maribor za 21,8%, v kurilnici Velenje za 35,7%, v kurilnici Rogatec 11,5%, v kurilnici Murska Sobota za 13,5% in v jeseniški kurilnici za 16,8%.

Večja obremenitev lokomotiv bo prinesla ogromen prihranek pri gorivu, strojem osebju itd. Ker bodo lokomotive prevažale težje vlake, bomo vsak dan prihranili 137.300 dinarjev. Na leto pa bomo prihranili 50 milijonov dinarjev. V ta znesek pa niso še vračunani prihranki za nakladanje, prevoz in razkladanje premoža po kurilnicah itd. Z večjo obremenitvijo lokomotiv bomo sprostili naš prevozni park, kajti nekaj tovornih vlakov, ki so vozili doslej, bo odpadlo.

Nad 300 vagonov rib so nalovili v dvajsetih dneh

Zdaj je na morju glavna pomladanska sezona za lov tako imenovanih plavic, vrst manjših rib (skuše, sardele, sardele, girice itd.). Lovijo v temnih nočeh, ko ni lune. V prvih delno temnih nočeh v maju (od 5. do 25.) so nalovili okrog 300 vagonov rib.

Na področju splitske oblasti so nalovili 254 vagonov, na področju reške oblasti pa 55 vagonov plavic. Vreme ni bilo ves čas dovolj ugodno. Lepe uspehe so dosegle zlasti ribiške zadrude. Dobro se je uveljavil tudi državni (republiški) sektor. Direkcija državnega ribolova v Splitu je izpolnila polletni plan poldrug mesec pred rokom.

Lesno industrijsko podjetje Maribor organizira odvoz lesa

Gradbeni osek lesnega industrijskega podjetja v Mariboru je doslej zgradil že tri žičnice. Žičnica v Rušah je samostojna žičnica, dolga 3100 metrov. Pri gradnji te žičnice je naletelo podjetje na številne težave že pri trasiranju, ker teče žičnica nad naselji. Izvedli so kombinacijo petih načrtov pod vodstvom tov. ing. Korosca. Žičnico so gradili v najtežjih pogojih, v hudi zimi. Ker žičnica trktrakt preseka cesto, je to zelo nevarno, ker bi pri poškodbah žice, odnosno vrvi lahko zadelo koga na cesti. Ing. Korosic je za zamisel zaščitne mostove, ki so zelo priročni. Po žičnici transportirajo les naravnost do skladišča, kar zelo štedi delovno silo in pomenjuje prevoz. Dnevna zmogljivost znaša 70—75 kub. m. Druga takšna žičnica je na Plesu, ki je dolga 3500 m in ima nad 65 kub. m dnevne zmogljivosti. Montirali so tudi žičnico švicarskega sistema Wissen. Ta je dolga 1500 m. Posebnost te žičnice je, da je zelo enostavna. Je prenosljiva in jo lahko montirajo v osmih dneh. Konzole se stavijo na debela stoječih dreves in niso potrebni posebni oporniki.

Namesto običajnih drč bodo letos uredili žične drče, po katerih bodo transportirali les. Te drče imajo mnogo prednosti pred običajnimi vodnjami. Običajne drče so zelo drage, ker se za gradnjo teh porabi mnogo lesa, ki potem segnije. Tudi ni mogoče vedno plaviti, ampak samo po dežju. Nove drče pa so povsem neodvisne

od vremenskih prilik. Hlod drsi s prostim padom po žici navzdol. Tudi te drče so prenosljive.

Razen tega gradi podjetje ceste za odvoz lesa s kamioni. V gradnji je 19 km dolga cesta od Konjic preko Lovrena na Pohorju. Letos bo zgrajena 4,5 km te ceste. Razen tega pa bo kmalu gotova 1,5 km dolga odvozna cesta v Josipdolu.

Podjetje je zgradilo na področju LIP v Konjicah dolinsko pregrado, ki zajame v kratkem času 1500 kub. m vode. S to vodo lahko plavijo najtežje hlodovino. Obenem pa služi vodna sila za pogon žage venecjanke, katera lahko nepretrgoma obratuje.

Jamski in celulozni les so doslej večinoma rezali v ročnih žagami. To delo je zelo zamudno. Sedaj so pričeli montirati za to delo krožne žage. Tako žago so montirali že v Rušah, montirali pa jih bodo tudi drugod.

Kateri premogovnik bo prej izpolnil polletni plan? 75.000 din nagrade za zmagovalca! Da bo polletni plan v premogovnikih pravočasno izpolnjen, so začeli rudarski delovni kolektivji tekmuвати in ima že vsak premogovnik svojo obveznost, ki jo je treba razdeliti na posamezne oddelke, brigade in delavce. Razen obveznosti bodo ocenjevali vse pokazatelje, sprejete na konferenci v Trbovljah. Veliko pozornost bodo posvečali tudi izpolnjevanju plana investicij.

Generalna direkcija za rudarstvo v Sloveniji je razpisala dve nagradi za zmagovalca v tem tekmovanju; prva je 75.000 din, druga pa 50.000 din. Odstotek izvršenih nalog se bo računal na osnovi obveznosti premogovnikov, rezultati se bodo objavljali sproti, konec meseca pa bo proglašen zmagovalec in razdeljene nagrade.

Guštanjski kovinarji so naredili močno hidravlično stiskalnico

Guštanjski kovinarji so naredili veliko močno hidravlično stiskalnico, ki ima pritisk 500 ton.

Stiskalnico uporabljajo na stavbišću hidrocentrale v Jablanici za preskušanje kakovosti gradiva, betona v dovodnih rovih, kjer bodo morale betonske cevi vzdržati silen pritisk vode.

Domača proizvodnja silumina pomembne aluminijaste zlitine

Tovarna aluminija v Lozovcu pri Sisku je začela proizvajati pomembno aluminijasto zlitino silumina, to je zlitina aluminija in silicija. Uporabljajo ga v proizvodnji avtomobilov in za druge namene.

Doslej je bilo treba za tovarno avtomobilov v Mariboru uvažati silumina. Z uvedbo tovarne motorjev v Rakovici pri Zagradu potrebuje precej silumina za izdelavo avtomobilskih motorjev. Domača proizvodnja silumina se je izkazal kot dober. Proizvodnja je dovolj velika, da ga ne bo treba več uvažati.

ZILLIACUS JE PREDAVAL V PARIZU

Čvrsto jugoslovansko ljudstvo si je izbralo pot neodvisnosti in socializma s katere ga nihče ne more odvrniti

Pariz, 4. junija (Tanjug). Znan britanski javni delavec Conny Ziliacus je imel v petek v klubu za proučevanje zunanje politike v Parizu predavanje o temi: »Komunizem in demokracija v Jugoslaviji«.

Vsi ti voditelji, na Poljskem, v Češko-slovaški, Franciji in drugod, so govorili o stalno napredujočem razvoju svojih partij in držav in že mislili na potrebe in možnosti za to, da bi šli po lastni poti v socializem.

Jugoslavija se je edina lahko uprla hegemonističnim prizadevanjem in zahte-

vam Sovjetske zveze, ker je na svojem ozemlju izvedla splošni boj zoper fašizem in ustvarila svojo vojsko in svojo oblast. Na straži ljudske revolucije in samostojnosti ter zvesto ob Titu stoji danes ves ljudstvo razen redkih izjem reakcionarnih in kominformističnih elementov.

Po predavanju je urednik časopisa »Le Monde« Raymond Millet začel razgovor, v katerem je Ziliacus še nadalje opisal, kaj je opazil med svojim nedavnim šesttedenskim obiskom v Jugoslaviji. Odgovoril je na vsa vprašanja, ki so mu jih zastavili.

Slovesen sprejem članov jugoslovanskega konzulata v San Franciscu

New York, 4. junija. (Tanjug). Ob otvoritvi jugoslovanskega konzulata v San Franciscu so priredili Američani jugoslovanskega rodu navdušen sprejem jugoslovanskim predstavnikom, ki so nastopili svojo službo.

navdušeno pozdravilo jugoslovanske predstavnike v vzklikanjem novi Jugoslaviji, enotnosti jugoslovanskih izseljencev, borbi jugoslovanskih narodov ter prijateljstvu ameriškega in jugoslovanskih narodov.

Predstavniki FLRJ izvoljeni za člana redakcijskega odbora gospodarske komisije OZN za Evropo

Zeneva, 4. junija. (Tanjug). Na zasedanju gospodarske komisije OZN za Evropo so izvolili predstavnika FLRJ za člana redakcijskega odbora, ki bo izdelal dokončni predlog pooblastila komiteja za jeklo in ga predložil komisiji v odobritev.

BRITANSKI DEMANTI

Berlin, 4. junija. Britanska visoka komisija je zanimala, kakor poroča agencija France Presse, kot neraziskana poročila nemškega tiska, po katerih bi bila Velika Britanija prva sila, ki bi sklenila mir z Nemčijo.

Velika Britanija ne bo sodelovala pri razgovorih o Schumanovem načrtu združitve industrije jekla in premoga

Pariz, 4. junija. (Tanjug). Včeraj je francoska vlada sporočila, da so se vlade Francije, Zapadne Nemčije, Italije, Belgije, Holandije in Luxemburga sporazumele, da bodo začele brez Velike Britanije uresničevati Schumanov načrt o združitvi svojih industrij premoga in jekla ter ustanovitvi mednarodne visoke oblasti, katere sklepi bodo obvezni za vse države članice.

predlaga posebni sestanek ministrov prizadetih držav, na katerem bi se dosegel sporazum o postopku za uresničitev Schumanovega predloga.

Stavkovno gibanje v Londonu se širi

London, 4. junija. (Tanjug). Delavci na vlačilnih in pomožnih ladjah na Temzi so izrazili včeraj na svojem sestanku solidarnost z 91 pristaniškimi delavci v Silvertonu v vzhodnem delu Londona, ki jih je pristaniška uprava odpustila zato, ker so se udeležili stavke, ki traja že 14 dni.

Stavka londonskih šoferjev avtomobilov, ki je izbruhnila pred dnevi, se vedno bolj širi, tako da je zadnje noč stavkalo okrog 5000 šoferjev.

Protestna zborovanja naših delovnih ljudi ob zločinskih dogodkih v češkoslovaški

Ob zločinskem ravnanju češkoslovaških oblasti v jugoslovanskih državljanih v Češkoslovaški imajo kolektivni naših tovarn, rudnikov, podjetij, kmetijskih delovnih združenj in množičnih organizacij v vsej državi že nadalje protestna zborovanja. V brzojavkah, ki jih vsak dan pošiljajo Predsedstvu vlade FLRJ, odboru za zunanje zadeve Ljudske skupščine FLRJ, Centralnemu komiteju KPJ, Zveznemu odboru Ljudske fronte, Centralnemu odboru Zveze sindikatov Jugoslavije in zunanjemu ministru Edvardu Kardelju, delovni ljudje Jugoslavije ostro obsojajo fašistične metode češkoslovaških informbirojcev.

javnost videla, da taki dogodki nikakor ne morejo služiti napredni stvari, ampak ji samo škodujejo. Naš kolektiv bo še nadalje vodil borbo za izpolnjevanje planskih nalog in bo skušal pred določenim rokom izpolniti politični plan.

Frontovci šestih terenov prvega rajona v Ljubljani so imeli v četrtek množično zborovanje, na katerem je govoril podpredsednik izvršnega odbora MLO Ljubljane tovariš Franc Sitar. Po obravnavanju najvažnejših gospodarskih in političnih nalog so frontovci poslali resoluciji Centralnemu komiteju KPS in tovarišu Kardelju, v katerih ostro obsojajo zločinske početje češkoslovaških oblasti in zahtevajo za krivce najstrožjo kazen.

Protestne resolucije proti zločinskemu postopanju z našimi državljani v Češkoslovaški in drugih informbirojevskih državah so poslali tudi člani Zveze borcev v Divači, brigadirji prve rajdonske brigade v Kotljah, delegati rajdonske skupščine IV. rajona v Ljubljani in drugi.

Zaključek razprave pred vojaškim sodiščem v Beogradu

Sodna razprava je dokazala, da sta dezerterja in špijona Petričević in Dapčević v času največjih naporov naših narodov izdajala svojo domovino in socializem v korist tujim hegemonističnim težnjam

Kakor je videti iz vsega doseganega poteka procesa, sta izdajalca in dezerterja Branko Petričević in Vladimir Dapčević zakrivila huda kazniva dejanja izdajstva lastne domovine in vohunstva za neko tujo državo, ko pa naposled nista mogla najti somišljenikov doma, sta organizirala pobeg v tujino, da bi se popolnoma udinjala svojim tujim gospodarjem.

Tudi ta proces dokazuje, da je pravosodje socialistične Jugoslavije takšna ustanova, ki služi nadaljnjemu razvoju naše socialistične demokracije, da je močno orožje v rokah ljudskih množic za obrambo mira in varnosti državljanov na eni strani, ter svobode, neodvisnosti in mirne graditve naše domovine na drugi strani.

To dejstvo je tem pomembnejše, ko vemo, kako globoko je padlo pravosodje v tistih državah, katerih vodstvo daje naši državi in našem vodstvu lekcije o socialističnem demokratizmu, o svobodi človeške osebnosti, o njegovih pravicah itd.

V petek se je nadaljevala obravnava zoper obtožena Branka Petričevića in Vlada Dapčevića. Začelo se je zasliševanje prič. Prva je prišla v sodno dvorano priča Branka Berginc, ki je sodelovala pri pripravah za beg obtoženega Dapčevića. Priča prizna da je vedela za prvi Dapčevićevega poskus bega čez mejo.

1948, ker je bil komandir straže na poti, na kateri so pričakovali konjske tatove. Zadevo je opisal in navedel, kako je bil okrog ene ure presenečen zaradi revolucionarnih strelcov, za katere je vedel, da niso prišli iz orožja njegove straže. Nato so sledili še štiri strelci iz puške. Ta dogodek je najbolje opisal Vlado Kovčević, miličnik. Povedal je, da je okrog ene ponoči opazil, da se gibljejo neke nedoločene postave in da je opazil, da gre za ljudi šele v tistem hipu, ko so bili od njega oddaljeni nekaj metrov.

Nato vstopi priča Bruno Benčan, šofer Arse Jovanovića, in nadrobno pripoveduje, kako so odšli na pot in kako so potovali.

Ljuba Gvozdenov, sekretar partijske organizacije vasi Jablanke, je nato natančno opisal, kako je s svojim vozom prepeljal obtožene z Arsom Jovanovičem do posvetna na Sočici ter je takrat nanje gledal kot na visoke vojaške in partijske voditelje in v tistem hipu ni slutil njihovega pravega smotra. Verjel jim je, da so šli res na lov.

Zena upravnika ekonomije Svetozarja Rabljaca — Tola Mara je podrobno pripovedovala, kako je sprejela »goste«, o njihovih zahtevah za pripravo obilnega kosila za naslednji dan. Nato je povedala, da so ji za nagrado za njeno gostoljubje ubili moža.

Priča Dušan Knežević se dobro spominja noči med 11. in 12. avgustom leta

Govor vojaškega tožilca Ilje Kostića

Na pričetku včerajšnje razprave je govoril vojaški tožilec Ilja Kostić, ki je med drugim dejal:

Ko obtožuje izdajalca Branka Petričevića in Vladimira Dapčevića, navaja obtožnica, da sta obtožena Petričević in Dapčević načrtno in organizirano delovala soper sedanjo državno ureditev v FLRJ, vohunila in korist tuje sile in pekušila dezertirati iz Jugoslovanske armade v inozemstvo in sicer zato, da bi iz inozemstva ob pomoči in navodilih sovražnikov nove Jugoslavije nadaljevala svoje izdajalsko delo, da bi rušila ljudsko oblast in Jugoslovansko armado.

Vojaški tožilec je dalje navedel, da je razprava ugotovila dejstva, navedena v obtožnici, da sta Petričević in Dapčević pridobivala za izdajalsko delo ljudi v državi zato, da bi spremenila sedanjo ustavno ureditev v FLRJ ter se pri tem posluževala najrazličnejših sredstev.

Obtožena sta bila pod težo dokazov prisiljena priznati krivdo

Tožilec se je nato zadržal na pripravi bega iz države oziroma dezertiranju iz armade, pri čemer sta bila obtožena ovirana po čuvarjih naše meje.

»Obtoženi Petričević — je dejal nato vojaški tožilec — je priznal med obravnavo svojo krivdo. Dejstvo iz obtožnice ne zanika, vendar skuša omiliti svojo krivdo s tem, da se dela v svojem odnosu do obtoženega Dapčevića za manj važno osebnost, za človeka, ki je omahoval, ki ni bil trden v svojem sovražnem stališču in delu, ki je bil proti temu, da bi posamezne ljudi snubili za sovražno delovanje in je bil tudi glede tega neodločen in se je po izvršenem poskusu bega skesal ter sam prijavil vodstvu.

Obtožena sta bila pod težo dokazov prisiljena priznati krivdo

Obtoženi Vladimir Dapčević je priznal zločinska početja, toda docela zavestno — da bi zmanjšal svojo kazensko odgovornost, s tem pa tudi zasluženo kazen — je poskušal svoje izdajalsko delo drugače kanalizirati, zakrknati s tako

Pred sodiščem je pričala tudi Zagorka Mijušković, ki je obtoženega Dapčevića po neuspelem begu skrivala skupaj s svojo sestro, nato pa mu pomagala pri poskusu, da bi prekorahal madžarsko mejo.

Nato so bili zaslišani kot priče granicarji, ki so Dapčevića zajeli pri njegovem drugem poskusu pobege čez mejo.

imenovano idejnostjo. Toda na razpravi je bilo ugotovljeno, da je obtoženi Dapčević pri več ljuhed poskušal, da bi jih pridobil za izdajalsko delo, vendar ni nikjer dobil podpore. Ugotovljeno je v njegovim lastnim priznanjem, da je upošteval in vzdrževal zveze s tujimi predstavniki ter izpolnjeval vse njihove naloge.

Kot posebno obtežilna okolnost za obtožena Petričevića in Dapčevića je premissljeno ilegalno delo in dezerterstvo v inozemstvo z nalogo, da bi nadalje organizirala propagando in ilegalno delo — vse pod okriljem in direktivami sovražnikov socialistične Jugoslavije — da bi razbil po vsej sili enotnost delovnih množic v naši državi, zrušili socialistično ureditev in priselilo področje jugoslovanske narode hegemonistični politiki voditeljev ZSSR.

Ni slučajno, da so se znašli na istih pozicijah borbe proti svojem ljudstvu dezerterja Branko Petričević, Vladimir Dapčević in Arso Jovanović.

Arso Jovanović je bil po svojem značaju, stremuštvu ter ločenosti od ljudstva in njegove borbe podoben obema obtožencema.

Obremenjen z vzgojo starega režima — odkriti sovražnik Sovjetske zveze do leta 1941 — je slučajen sopotnik ljudske revolucije. Treba mu je bilo nuditi samo stopnico, ki bi imela tako imenovano veldržavniško perspektivo in ki bi mu dala še večje položaje, pa da se bi znašel na drugi obali — proti svojem ljudstvu. Ta stopnica so mu bila pisma VKP(b), resolucija Informbiroja in prejšnje zveze v Moskvi — in bil je pripravljen streljati na organe naše socialistične oblasti.

Sama priznanja obtoženih razkrinkujejo predstavnika ZSSR v Jugoslaviji in kažejo v pravi luči stališče in delo sovjetskih voditeljev do nove Jugoslavije.

Kako je NKVD pod firmo »Internacionalizmac snubila oficirje JA, ki so se šolali v SZ

Toda tovariši sodniki, težne kaznivih dejanj obtožencev Petričevića in Dapčevića in stopnjo njihove družbene nevarnosti ne moremo docela doumeti in preneti, ako tega ne obravnavamo v sklopu sovražnih ravnanj voditeljev ZSSR proti narodom socialistične Jugoslavije i pred časom i po času, ki ga zajema in tretina ta razprava.

V tem pogledu bom navedel samo vprašanje odnosa voditeljev ZSSR do Ju-

goslovanske armade kot oborožene sile narodov FLRJ, kar je bilo obtožena Petričeviću in Dapčeviću kot višjima vojaškima voditeljema dobro znano. To je zlasti važno naglasiti, da vidimo, kako sta obtožena zavestno prehajala v izdajstvo, podtalno borbo in dezerterstvo.

Petričević in Dapčević sta vedela, da od 1944. leta naprej snubijo in poskušajo snubiti za sovjetsko obveščevalno službo pod firmo tako imenovanega »internacionalizmac« in »višjih smotrov« oficirje JA, ki se šolajo v ZSSR.

Zastavnika Jovana Pavlovića, doma iz Segedina, ki se je šolal v ZSSR od marca leta 1946 do decembra leta 1947 v avioučilišču v Koroňovki, je snubil oficir NKVD st. lajtant Emeljjanov, a pri njegovem povratku v domovino poudarjal, da v Jugoslaviji ne sme nikomur pripovedovati, da je delal za NKVD, ako ne bo potrebno, da bi se v Jugoslaviji nanj obrnila kaka oseba in ji dala nalogo.

Zastavnika Velimira Stijovića, doma iz Sutjeske, andrijevaški okraj, ki se je šolal v Kastromi od marca leta 1946 do julija 1948, je snubil oficir NKVD kapetan Fedulov pod psevdonimom »Tosca«. Po izidu resolucije IB je Fedulov skual pregovoriti Stijovića, naj bi ostal v ZSSR, ko pa je ta to odločno odklonil, je prišel k njemu 14. junija leta 1948 neki podpolkovnik iz Jaroslavlja ter je skupaj s Fedulovim grozil Stijoviću, da ga bo likvidiral, kažo na pištolo, ako bi vplival na druge slušatelje, da se vrnejo v domovino.

Zastavnika Vlado Stojanovića, doma iz Ravne reke, okraj Vladin Han, ki je bil od aprila leta 1945 v avtomehaničarji šoli v Volsku, je pozval oktobra ali novembra leta 1945 v čitalnico Rdeče armade podpolkovnik Vinogradov ter mu ob tej priložnosti dejal, da mu kot članu KPJ daje Boljševiška partija nalogo, da o vsem poroča kapetanu Slastunovu, oficirju NKVD.

Takih in podobnih poskusov snubljenja naših oficirjev je bilo na stotine.

Torej primer obtožencev Petričevića in Dapčevića ni osamljen v subverzivnem in organiziranem sovražnem delu diplomatskih predstavnikov vlade ZSSR v naši državi. Da bi dobili jasnejšo sliko, po njej pa tudi bolj pravilno in objektivno prenetili tudi družbeno nevarnost obtožencev, kakor tudi težino njihovega delovanja, bom navedel samo še nekaj primerov iz podatkov, ki jih ima v tem pogledu na razpolago tožilstvo Jugoslovanske armade.

Sovražno delovanje diplomatskih predstavnikov SZ v naši državi.

Pomočnik sovjetskega vojaškega atašea v Beogradu, major Kiljdišev, je od druge polovice novembra leta 1948 pa do aprila 1949 zbiral vojaške obveščevalne podatke o majorju Milanu Živkoviću, s katerim je v tem razdobju imel 5 letnih sestankov. Kiljdišev je od Živkovića zahteval podatke o stališču oficirjev, glede vprašanja resolucije IB, zahteval podatke ali je bilo kaj demobiliziranih oficirjev iz JA ter zahteval, da bi mu za take ljudi pribavil življenjepisne podatke. Dalje je zahteval konkretne podatke o tistih voditeljih JA, ki so na posameznih komandnih položajih.

Zlasti je zanimiv primer subverzivne dejavnosti diplomatskih predstavnikov ZSSR v Beogradu s podpolkovnikom Vasikom Karangelovskim. Že decembra leta 1945, ko se je podpolkovnik Karangelovski šolal v akademiji »Vorošilov« v Moskvi, je prišel k njemu neki ruski podpolkovnik in mu po krajšem razgovoru predlagal, naj bi delal za sovjetsko obveščevalno službo. Neprestano je naglašal, da so pred Karangelovskim izpiti, da bi ga tako prislili za obveščevalno delo, kar pa mu ni uspelo. Po razgovoru je dejal Karangelovskemu, da o tem ne sme nihče vedeti, še manj pa naši organi državne varnosti. Po tem dogodku so sovjetski organi na vse načine poskušali priti do Karangelovskega, tako da je tudi sam pomočnik vojaškega atašea ZSSR polkovnik Jenjkovič prišel v njegovo stanovanje marca leta 1949 — kjer so ga tudi odkrili.

Glejte, tovariši sodniki, to so samo nekateri primeri iz številnih dokumentov, s katerimi razpolaga tožilstvo o delovanju sovjetskih predstavnikov v naši državi.

Tukaj zlasti naglašam, da v času, ko obtožena Petričević in Dapčević kot višja voditelja JA v juliju leta 1948 vzpostavljata zveze in se postavljata pod vodstvo vojaškega atašea ZSSR v Beogradu v borbo proti svojem lastnemu narodu, pa se naši slušatelji, ki jih je resolucija Informbiroja zatekla v ZSSR na šolanju, ne dajo zapeljati z raznimi lažmi in obljubami, ostajajo zvesti svojem ljudstvu in vrhovnemu komandantu ter se vračajo v domovino.

Dejansko stanje, ki je bilo na pretekli razpravi ugotovljeno z zaslišanjem obtožencev, izpovedbami prič in številnimi predloženiimi stvarnimi dokazi, je v celoti potrdilo obtožnico tako glede na njeno navedena dejstva in opisana kazniva dejanja kakor tudi glede na zakonite kvalifikacije teh kaznivih dejanj.

Zato predlagam, naj sodišče obtožena obsoadi, da sta zakrivila dejanja, navedena v obtožnici, in da se jima glede na težino storjenih kaznivih dejanj in stopnjo njihove družbene nevarnosti izreče težka, zaslužena in pravična kazen.

Po zaključni besedi vojaškega tožilca sta govorila branila obtožencev, nato pa sta imela besedo še obtožena. Sodba je izrečena v terek ob 17. ura.

RODITELJSKI SESTANKI važna oblika za poglobljanje odnosov med šolo in domom

Nikjer ni medsebojno sodelovanje tako nujno kot med šolo in domom, saj bo družina uspešno in pravilno vzgajala otroke le tedaj, če bo delala v soglasju in v najtesnejšem stiku s šolo, šola pa bo mogla pravilno opravljati svoje poslanstvo le v ozkem sodelovanju s starši.

Se se postavlja tu in tam vprašanje, kdo ima prioriteto pri vzgoji otroka — dom ali šola. Neredko se dogaja, da šolski ljudje trdijo: »To je naša stvar, mi že vemo, kaj nam je potrebno, ne mešajte se v naš posel!« Pogosteje čujemo starše, ki govornijo: »Otroci so naši, pošiljamo jih v šolo zato, da se tam kaj nauče, vzgajali pa jih bomo tako, kot se nam zdi prav!« Ker pa je vzgoja otroka naša skupna skrb, morajo tako starši kakor učitelji vzgojitelji in mladinska organizacija iskati poti, ki je nam vsem skupna, da bomo v svojem vzgojnem prizadevanju dosegli čim več uspeha.

Ena od najboljčajejših oblik skupne vzgoje in povezave med domom in šolo so roditeljski sestanki, ki doslej sicer še niso bili povsod pravilno organizirani, so pa ponekod že prav dobro uspeli. Od dobre organizacije na pravočasne priprave je predvsem odvisna udeležba na teh sestankih. Mnogi roditelji, predvsem pa oni, ki jim je skrb za otroke zares prva skrb, prav radi prihajajo na sestanke, ne vidimo pa na njih staršev najbolj zaupanih otrok, čeprav bi prav za take bila udeležba nujno potrebna. — Nikjer se bolj ne pokaže, kdo od staršev ima čut odgovornosti za svojega lastnega otroka, kdo in kako je pripravljen pomagati pri odgovornem vzgojnem delu in kdo gleda le svoje lastne interese.

Roditeljski sestanki so najprimernejše mesto za obravnavanje vseh vzgojnih vprašanj ob konkretnih pri-

merjih. Tu naj učitelji analizirajo delo in vedenje učencev v in izven šole ter dajejo staršem vsa potrebna navodila za domačo vzgojo. Dragocene so izkušnje nekaterih roditeljev, ki jih s pridom lahko uporabljajo tudi drugi roditelji in učitelji. Kakor je razred kolektiv, tako naj bi tudi razredni roditeljski sestanki kolektivno reševali vsa vprašanja učenja in vedenja v razredu. Starši izvedo od svojih otrok več o razredu, kot more o njem vedeti in opaziti razrednik. Zato je nujno, da se vsakdo od staršev prav tako zanima za sošolce svojega otroka, kot se zanima za otoka samega. Nikakor ni dovolj, da se roditelji brigajo le za svoje otroke, temveč je njihova dolžnost, da na roditeljskih sestankih opozarjajo ostale roditelje na nepravilnosti njihove domače vzgoje ali na kvarne vplive, ki prihajajo s te ali one strani v razred.

Če bo razrednik vnesel v dnevni red vsakega roditeljskega sestanka vzgojni problem, ki je živ na terenu, govoril staršem o nalogah in ciljih socialistične šole, o poteh in načinih za temeljito preobrazbo naše vzgoje in našega šolstva; če bo znal staršem pravilno prikazati, da temelji ta cilj in vsebina naše vzgoje na pridobitvah našega novega življenja, potem bodo ob plodni diskusiji roditeljski sestanki vsebinsko vedno bogatejši in za starše vedno bolj privlačni.

Ti sestanki bodo nudili učitelju dovolj priložnosti, da izve za domače razmere otrok, za njihova nagnjenja in za objektivne težave, ki morda ovirajo otroka pri učenju. Ugotovite na roditeljskih sestankih si bo vestno zapisoval, zbral gradivo za naslednji sestanek, se sam na učenčevem domu prepračil o razmerah in pogojih, v katerih učenec živi in dela, ter v individualnem stiku s starši poglobljal odnose med šolo in domom.

Izboljšujemo prilike na osnovnih šolah

Znano je, da se nahajajo številne vaske šole v zelo slabem stanju. Tu so potrebna razna večja in manjša popravila ter adaptacije, poleg tega je potrebno obnoviti ali sploh vzpostaviti zbirke učil ter inventarja, ki ga šolam primanjkuje.

Razen tega bo še nujna pomoč sindikatov pri organiziranju raznih prireditev, kateri pa naj bi bil predvsem tehničnega značaja.

Ni treba poudarjati važnosti šole, pač pa se nam zdi poudariti potrebo, da jih imajo naše osnovne šole.

V bivši Jugoslaviji niso polagali dovolj važnosti osnovnemu šolstvu. Šole so propadale, nove se niso zidale, inventarja in učil niso popravljali, kaj šele, da bi obnovljali ali nabavljali nov inventar, kot tudi učila. Pomanjkanje tega je bilo veliko. Pomoči ni bilo ne v strani oblasti ne s strani ljudstva. Poznano je bilo stanje našega šolstva med tuncapicjo. V tem času, kot je znano, je šolstvo v Sloveniji strahovito nazadovalo. Šole so načrtno uničevali in plečali so razne še preostale rekvizite, sežigali knjige in drugo.

Danes vidimo in občutimo, da ljudska oblast zelo mnogo žrtvuje za naše šolstvo. Vendar pa ta pomoč ne more biti do izraza, če ne sodeluje pri tem vse ljudstvo ali vsaj člani sindikatov, ki lahko ogromno doprinesejo k izboljšanju prilik v našem šolstvu.

Pomoč, ki naj bi jo nudili člani sindikatov šolam, naj bi se zrcalila v naslednjem: sindikalne podružnice, predvsem podružnice krajevne industrije in obrti bi naj pomagale šolam s popraviljem in obnovljanjem šol, s popravilom oken, vrat, klopi in ostalega inventarja. Prav tako bi lahko iste tudi oskrbele šole z raznimi bolj ali manj primitivnimi učili. Prav tako naj bi sindikalne podružnice iz bližnjih mest

na nedeljskih izletih pomagale pri obnavljanju in popravljanju šol in inventarja. Skupno z organizacijo OF na vasi, naj bi sindikalne podružnice sodelovale pri sečnji drv za šole in za učiteljsko. Tudi učila in ostale rekvizite bi lahko mestne podružnice izdelovale za vaske šole in jih pošiljale ob priliki raznih slovenskih prireditev, na primer Novoletna jelka, Tredna mater in otroka, ob pionirskih dnevih in slično. Dalje bi lahko sindikalne organizacije nudile svojo pomoč pri ustanavljanju DID-ov, pionirskih kotičkov itd.

Pomoč mesta vasi bi se na ta način dokaj močno odražala in uspehi, katere bi imele posamezne podružnice, bi vzpodbudili tudi tiste, ki doslej niso sodelovale.

M. M.

MESTNA PODJETJA V MURSKI SOBOTI POMAGAJO PRI IZDELOVANJU IGRAČ IN NAPRAV ZA OTROŠKA IGRISČA

Zene v Murški Soboti so pričakale Teden mater in otroka z lepimi uspehi. Z njihovim posredovanjem je mestna ekonomija prevzela patronat nad otroško restavracijo ter že dostavlja mleko in moko. Uslužbenci na ekonomiji so se zavezali, da bodo opravili 750 prostovoljnih ur in tako omogočili predmetom za otroško restavracijo najnižjo ceno. Žene so se povezale tudi s kolektivom mestnega mizarstva, invalidskim mizarским podjetjem in mizarško delavnico okrajnega gradbenega podjetja, kjer bodo s prostovoljnimi delom izdelali tri opreme za cicibanove sobe, delovni kolektiv mestnega čevljarstva pa bo izdelal 10 parov otroških sandalov.

Za otroško igrišče v Murški Soboti bodo delavci mestne kolarnice izdelali

Dr. M. Zel: ČLOVEK IN OCEAN

Zelova knjiga akusa hkrati zajeti pomorstvo, torej promet po morju, v razvoju in novejših pridobitvah, kakor vso široko svetovnih morij, takšno, kakršno je človek odkrival z nešteti raziskovanji. Ni čudno, da je dr. Zel, ki je izvedenec na ribištvo, tudi primerno obdelal to poglavje, ki podobno kakor promet, zanima biologa in gospodarstvenika, zemljepisca in zgodovinarja.

Avtor je nakopičil mnogo materiala, vendar pa je njegova glavna prednost, da pripoveduje lahko, neprislilno in razgiban. Živo pripoveduje, kako so v morju in okrog njega na delu elementarne sile, ki spreminjajo morsko dno ali obalo, ali pa sile ljudi, ki kot zavojevalci zmagujejo nad oceani — v novejšem času vedno bolj s pomočjo raziskovalcev, ki z vedno popolnejšimi sredstvi odkrivajo oceanske širine in globine in varujejo ladje nesreč.

Knjiga je razdeljena v tri glavne dele, ki si sledijo smiselno. Prvi, najpomembnejši, »Človek je odkril ocean«, je uvodno poglavje, ki se ukvarja z odkritji oceanov in s plovbo. Drugi del govori o oceanu in njegovem dnu, morski soli, valovih in tokovih v morjih in končno živo in neživo k življenju v morju. Ta del ima naslov »Človek proučuje ocean«. Tretji del je največji in ima naslov: »Človek gospodari oceanu«. V tem delu obravnava avtor ocean najprej kot »plodno tla«, roditeljico nešteti živih bitij, nato pa precej nadrobno in prav zanimivo različne vrste ribolova, ki jih v novem času znanost vedno bolj usmerja,

Nekaj o prostorih ljubljanskih knjižnic

V Ljubljani imamo po rajonih in pri kulturnoumetniških društvi 14 knjižnic. Nekateri od teh imajo že lepe knjižne zbirke, ki se bodo s sedaj urejenim rednim nabavljanjem knjig hitro bogatile. V skoraj vseh knjižnicah pa je premalo braleov. O raznih vzrokih smo že razpravljali in pisali. Zelo malo pa smo govorili o neprimernih prostorih ljubljanskih knjižnic.

Samo nekaj najbolj kričeših primerov, ne da bi pri tem omenili Mestno ljudsko in Delavsko knjižnico, ki sta najbolj založeni s knjigami, a imata že leta in leta skrajno neprimerne prostore.

Knjižnica kulturnoumetniškega društva »Vinko Simončič-Gasperc« na Galjevi ulici ima čez 4000 knjig. Po zaslugi vestnega knjižničarja je lepo urejena. V kletnem, podprizemnem prostoru neke bivše

Novi vinogradi na kraških zemljiščih v Dalmaciji

Državna kmetijska posestva v Dalmaciji, in sicer v Vrani, Citluku, Opuzenu in Kamenmostu so že v kratkem času mnogo storila za pospeševanje kmetijstva v pokrajinah, kjer so bile kmetijske stroke doslej slabo razvite.

Z melioracijami in krčenjem grmičevja so pridobili precej sorazmerno dobre obdelovalne zemlje. Velik uspeh je zlasti, da so vinogradništvo razširili tudi v Dalmatinsko Zagorje, medtem ko so bili pred vojno vinogradi samo ob morju in na otokih. Ugotovili so, da morejo vinogradi na zagorskih področjih dati dober pridelek vina. Vinograde na kraških zemljiščih je mogoče obdelovati s stroji. Na državnih posestvih v zagorskem delu Dalmacije so doslej nasadili vinograde na površini 60 ha. Letos bodo pripravili 500 hektarjev za nove vinograde.

Uspešno se razvija tudi sadjarstvo. Lani so ob vznožju Dinare posadili nad 20.000 orehovitih drevesc. Sodijo, da je oreh za gorske predele Dalmacije poseben primeren. Med nadaljnjim pogozdovanjem dalmatinskega krasa bodo sadili mnogo več oreha.

V Dalmaciji so tudi uvedli pridelovanje bombaža. Lanski donos na splošno ni bil zadovoljiv. Državno posestvo v Vrani pa je doseglo za 20% večji donos, kakor ga je planiralo. Letos so posejali štirikrat več bombaža kakor lani.

ORANJE BODO PRIDELOVALI NA SUTORINSKEM POLJU PRI HERCEGOVEM

Pri Hercegovem so lani na Sutorinskem polju začeli regulirati reko Suturino. Z regulacijo reke v dolžini 1200 m so pridobili precej rodovitne zemlje. Letos regulacijska dela nadaljujejo. Tako bodo pridobili 600 ha izvrstnih zemljišč, ki so jih delno že začeli obdelovati.

Sutorinsko polje bodo namakali z vodo iz Suturine. Polje bo preprejeno z omrežjem namakalnih prekopov in jarokov. Ker ima Sutorinsko polje zelo ugodno podnebje, zlasti ker je zavarovano pred močnimi vetrovi, ga bodo spremljali v enega naših največjih in najlepših sadovnjakov. Ne bodo pa gojili le južnega sadnega drevja, ki je razširjeno povsod v toplejših krajih v Dalmaciji (smokve, oljka), temveč tudi oranže in citrone. Vse zemljišče bodo smotrno izkoristili in ga razdelili za posamezne rastline, od trte, smokovcev in oljk do citronovcev in oranževcev. Razen tega bodo pridelovali tudi primorska zdravila zelišča.

USPEŠEN ODKUP VOLNE

Ker je bilo letos spomladi ugodno vreme, so na Hrvaškem končali striženje ovc prejši kakor običajno; zato se je tudi odkup volne zgodaj začel.

Volno odkupujejo že nekaj tednov skoraj v vsej LR Hrvatski. V prvih štirinajstih dneh so izpolnili okrog 17% odkupnega plana, čeprav se odkup v nekaterih okrajih še ni začel. V karloški in osijaški oblasti so odkupili nad polovico volne letošnjega odkupa. Delovne zadruga v belomanastirskem okraju odajajo precej več volne, kakor so dolžne.

Zmogljivost naših ribogojnic ni dovolj izkoriščena

Naše sladkovodno ribištvo se je po osvojitvi začela razvijati v največjih razmerah. Vode so bile skoraj popolnoma izropane in nihče ni skrbel za ribji zarod. Med vojno so več ali manj trpele tudi ribogojnice. Vendar je zdaj njihova zmogljivost celo precej večja, kakor jo je mogoče izkoristiti.

V državi ima Slovenija največ ribjih vališč in ribogojnic, in sicer 12. Največje ribogojnice so v Bohinjski Bistrici, Dragomlju, Obrhu pri Ložu in v Kobaridu. Zmogljivost ribogojnic znaša 7.450.000. To pomeni, da bi mogli izvaliti v njih toliko iker na leto. V primeri s produkcijo iker, ki znaša komaj 1.150.000, pa so ribogojnice v Sloveniji izkoriščane le do 30%.

Pred vojno sta bili ribogojnici tudi na Frankolovem in v Mojstrani, zdaj pa ne delujeta. Opustili so ju zaradi premajhne produkcije iker in prevelike reže. Tudi nekatere druge ribogojnice so v primeri pred vojno zmanjšale produkcijo. V Stični so leta 1946 iz 628.000 iker vzgojili 436.900 enoletnih mladice ameriške postvri. Zdaj pa znaša produkcija iker samo 50.000. Prav tako so v Dragomlju pred vojno na leto vzgojili 5000 do 7000 več mladice kakor zdaj. Zmogljivost ribogojnice v Obrhu pri Ložu znaša 1 milijon, sedanja produkcija pa samo 300.000.

Zakaj ribogojnice in vališča niso bolj izkoriščene? Predvsem primanjkuje iker, ker je premalo plemenskih rib. Ribogojnicam primanjkuje kongskega mesa za pitanje rib. V Stični so leta 1940 za vzgojo 436.000 mladice porabili kongskega mesa za 150 konj in 2500 kg telečje vrance. To nekoliko kaže, da vzgoja mladice terja velike stroške.

Ribjeva naraščanja v naših vodah še zelo primanjkuje. Potrebni so do veliki napori, preden bomo mogli primerno obnoviti sladkovodno ribištvo. Strokovnjaki ugotavljajo, da je pri nas treba še usta-

navljati ribogojnice, toda na primernih krajih. Gojitev plemenskih postvri v ribnikih zelo podražuje pridobivanje iker. Včasih pa iker niti ni mogoče pridobiti, ker primanjkuje naravne hrane, in sicer belih rib. Tako imenovane konzumne ameriške postvri pijačo s kongskim mesom in z odpadki iz klavnice; ko pa gojijo plemenske postvri zaradi pridobivanja iker, jih morajo skoraj pol leta pred dretitvijo pitati z ribami. Z varčevanjem nič ne dosežemo, zakaj če plemenske ribe nimajo primerne hrane, se iz iker izvali mnogo manj rib. Prizadevati bi si tudi morali, da bi pridobivali čim več iker od tako imenovanih divjih plemenskih rib, ki bi jih ujeli tik pred dretitvijo. Zarod teh rib ima večjo življenjsko sposobnost. V ta namen pa bi bilo treba zaščititi rezervatne vode, ki bi bile namenjene za produkcijo iker. To se pravi, da bi v njih ne bil dovoljen ribolov.

Obnova ribištva pa ne bo mogla biti dovolj učinkovita kljub vsem podobnim ukrepom, dokler ne bomo preprečili zastrupljanja in onesnaževanja rek z industrijskimi odpadki. To je ena najbolj perečih nalog. V nekaterih vodah ne more več živeti nobena riba, tako so onesnažene. V strokovni reviji »Ribičar« št. 1.—2. 1950 omenjajo nekatere značilne podatke, kako je onesnažena Savinja zaradi odpadka iz usnarne v Sp. Rečici. V posameznih dneh je bila rečna voda kar bela od apna. V potoku Rečici so poginile vse ribe, zastrupitev pa je segla tudi v Savinjo. Odlov plemenitih rib se od leta do leta zmanjšuje. Tako so leta 1947 nalovili 1207 kg rib, lani pa samo 908 kg. Savinjo onesnažujejo tudi odplake iz tovarne emajlirane posode in iz štorske železarne. Lani so ribiči savinjskega področja nalovili skupaj 8989 kg rib. Računajo, da bi bil odlov najmanj dvakrat večji, če bi industrijski obrati imeli predpisane čistilne naprave. To pa velja tudi za druge naše vode.

Oblačilna produktivna zadruga v Ljubljani je najboljša te vrste v Sloveniji

Malokatera obrtniška zadruga se lahko ponaša s tolikimi uspehi kot Oblačilna produktivna zadruga v Ljubljani. Ko je bila oktobra 1945. leta ustanovljena, je v njo stopilo 16 moštrov in 29 pomočnikov, danes pa šteje že nad 230 članov in 20 vajencev. V zadrugi se je izučilo že 16 vajencev, en pomočnik pa je postal mojster. Že ob koncu 1948. leta so poslovalnice Medvode, Šiška, Dravice in Vič postale samostojne zadruge, ustanovna zadruga pa ima še poslovalnici Bežigrad in Tabor.

Zadruga dela uspešno zato, ker se je osnovala na prostovoljni podlagi, večina članov je sodelovala v narodnoosvobodilni borbi, in zaradi odlične notranje organizacije. Čeprav ima majhne, stare in za delavnice neprimerne prostore, so faze dela tako odlično organizirane, da imajo nad delom dober pregled, da je možna kvaliteta izdelava in pravilna vzgoja novega kadra.

Delovni proces se začne v trgovini. Mojstra Mraz in Glavič sprejemata stranke, jemljeata mero, stranke pa iz žurnalov izbirajo fazone. V prikrejevalnici mojstri krojijo, ostalo izvršijo pomočniki in vajenci pod mojstrovim nadzorstvom. Vse »probe« izvršijo mojstri sami, da strankam izdelajo po okusu in meri. Za popravila je posebna delavnica s tremi pomočniki. V vseh delavnicah delajo po normah že od junija 1948, vendar so to izkustvene norme, ki se stalno menjajo, prehajajo pa že k tehničnim normam. V dveh konfekcijskih delavnicah delajo za plan II. ženske kostume, moške obleke ter ženske in moške plašče. Zadruga navadno izvrši naročila v šestih tednih. Zgodi pa se, da morajo včasih v treh do štirih dneh izdelati nujna naročila, zaradi česar kakšenjo tudi po tri tedne. Poleg popravil in konfekcije izdelava zadruga po naročilu najmanj 60 oblek na teden.

Največ pozornosti polagajo na kvaliteto izdelkov. V ta namen prirejajo strokovne konference, krojne tečaje, posebno komisija pregleduje izdelke, po delavnicah vodijo diagrame, za vajence pa so uvedli polletne interne izpite. V zvezi s temi izpiti je mladinski aktiv v zadrugi sklenil, da dobi ob vsakem izpitu najboljši vajence prehodno zaštevico. Pri zadnjem izpitu jo je dobila Pavla Hudomal, ki se uči eno leto, a je samostojno izdelala damski plašč; Ciril Puhelj se uči 11 mesecev, pa je že prvorazredno izdelal hlače, Janez Kamenšek, ki se uči 9 mesecev, pa suknišč za drugo »probo«.

V prostem času pa se udeležujejo prostovoljnega dela, v sindikatu imajo močan pevski zbor, šahovski, dramski in fizikalni odsek in uredili so si lep rdeči kotiček. Seveda ni vse rožnato, boriti se morajo z težavami in napakami kakor povsod. Včasih na primer še izstopajo posamezniki, ki osebne koristi postavljajo nad zadrugne, no, pa je teh primerov vedno manj. Trenutno mnogo razpravljajo o modni reviji, ki bo avgusta v Ljubljani.

Novi letalski progi Beograd—Split in Split—Zagreb

Prvega junija se je začel letalski promet na dveh novih progah: Beograd—Split in Split—Zagreb. Ti progi imata velik pomen zlasti zdaj, ko se je začela počitniška sezona.

Iz Beograda leti potniško letalo vsak dan ob 7.30 in prispe v Sinj pri Splitu ob 9.25. Letalo ne pristane neposredno v Splitu, ker tam ni primerne prostora za letališče. Iz Sinja odleti letalo vsak dan ob 9.55 in prispe ob 11 v Zagreb. Iz Sinja proti Beogradu odleti letalo ob 16.20. V Beograd prispe že ob 17.50, kadar se ne spušta v Sarajevu, sicer pa ob 18.15. Ob ponedeljkih in četrkih ima na tej progi zvezo tudi Sarajevo.

Novi svet« št. 5, maj 1950.

- Marx Karl: Kritika gotskega programa. Biblioteka marksizma-leninizma. »Kultura«, Beograd 1950. Cirilica. Strani 57.
- Marx Karl: Gradjanjski rat u Francuskoj. Biblioteka marksizma-leninizma. »Kultura«, Beograd 1950. Cirilica. Str. 108.
- Plehanov G. V.: K pitanju o ulozi ličnosti u istoriji. »Kultura«, Beograd 1950. Cirilica. Strani 45.
- Nexš Martin Andersen: Pele osvajač I-II. »Kultura«, Beograd 1949-50. Cirilica. Strani 523 in 540.
- Balzac Honore de: Sja i beda kurtizana I-II. »Kultura«, Beograd 1950. Cirilica. Strani 454 in 382.
- Colakovski Rodoljub: Zapisi iz oslobođenčkog rata III. »Svjetlost«, Sarajevo 1950. Cirilica. Strani 320.
- Ilekič Svetozar: Privredna i politička geografija svijeta. Iz slovenščine prevedel Husein S. Brkić. »Svjetlost«, Sarajevo 1950. Letinica. Strani 417.
- G. Bogorov: Podvodni svet. Poljudno-znanstvena knjižnica 24. SKZ. Ljubljana 1950, str. 52, cena din 16.
- Dr. Eman Perli: Zdrava in bolna koža. Zdravstvena knjižnica 4. SKZ Ljubljana 1950, str. 132, cena din 70.
- Šantič Aleksa: Pjesme. Mala biblioteka 23-24. »Svjetlost«, Sarajevo 1950. Latinita. Strani 46.
- Panov Anton G.: Pečalbari. Drama vo sedum slik. Iz makedonščine. Državno knjižizdatelstvo na Makedonija. Skopje 1949. Cirilica. Strani 54.
- Republika, časopis za književnost in umetnost, št. 4, leto VI. Zagreb.
- Obzornik, št. 4, leto V. Mesečnik za ljudsko prosveto, Ljubljana.

prostor na Zaloški cesti. Vse prošnje, urgence, tekanja in prerakanja, vsa gojna za boljše prostore je bila brezuspešna. — Nasproti gimnazije sta bili dve trgovini z enakimi predmeti proste prodaje. Poverjeništvu za trgovino in prekrbo III. rajona je že samo hotelo zapreti enega od lokalov. Vendar je trajalo šest mesecev, da so dobili odločbo o ukinitvi. Lokal je bil odrejen prosvetnemu poverjeništvu. Toda prostor ne ustreza potrebni knjižnici. Vse kaže, da knjižničar ne bo mogel tu niti vseh knjig znesti. Tako so torej v Mostah prišli s knjižnico — z dežja pod kap.

V premljenem prostoru je tudi rajonska knjižnica v Šiški, ki ima čez 5000 knjig. Ko je bil pred nedavnim izpraznjen lokal poleg knjižnice, je knjižničar zaprosil zanj. Prebili bi samo vmesno steno in tako z majhnimi denarnimi sredstvi razširili knjižnico in uredili čitalnico. Lokal pa je bil nakazan Ljudski tehniki, ki se s svojo pisalno mizo in majhnim inventarjem pač laže seli in premika kakor knjižnica!

Za Bežigradom ima knjižnica še manjši prostor kot v Šiški. Nedaleč stran je bivša kavarna Majcen — prazna. Že leta je zaprta. Uporabljajo jo priložnostno za razne sestanke, za copljenje otrok itd., tako da prostori niso dovolj izkoriščeni. So mar za knjižnico prelepi?

Ce se po vsem tem ozremo drugam, na primer v Celje, kjer je knjižnica dobila ogromen prostor v bivši kavarni (da o knjižnicah v drugih republikah ne govorimo), se nujno vprašamo, ali v Ljubljani res ni mogoče dobiti prostorov za knjige, ki bi bili dovolj veliki, higienični in vsaj malo vabljivi?

trgovinice so jo namestili. Knjižne police segajo do nizkega stropa. Tu se drenaže še majhen pulit, stol in skromna pečka. V kotu leži skladišnica drv in kup premoča... V knjižnici se lahko drenaža naenkrat kvečjemu pet ljudi. Nič čudnega ni, če večkrat pred njenimi vrati opaziš — vrsto. Kadar sneži ali dežuje, se marsikateri bralec premisli in ostane rajši doma, namesto da bi šel v tako knjižnico. Kljub dveletnemu prizadevanju knjižničarja in poverjeništvu za kulturo in prosveto I. rajona za nove prostore, je knjižnica še vedno tam. Ali res ni na vsej Galjevi, Rakovniku ali na Dolenski cesti primernejšega prostora za knjižnico, ki ima lepe možnosti razvoja?

V Mostah, torej v predelu mesta, kjer je največ tovarn, je bila knjižnica skoraj dve leti stienjena v majhen gimnazijski

Prijateljska nogometna tekma v Ljubljani

Hajduk: Odred 6:5 (5:3)

Ljubljana, 4. junija. — Nad 10.000 ljudi je privabila prijateljska nogometna tekma med Hajdukom in Odredom na stadion od Tyrševi cesti. Moštvi sta igrali v naslednjih postavah: Hajduk: Vulić, Mrčić, Diskić, Batinčić (T. Radovniković), Katnić, I. Radovniković, Senauer, Andrijašević (Luštica), Kretulović, Mladinić, Arapović.

varil Bencika ter povihal na 4:2. V 37. minuti so domači, potem ko je že izgledalo, da bo Hajduk v lahki potki postal zmagovalec, znižal po Plazniku, ki je ostro streljal iz 16 metrov, na 4:3. V 42. minuti je Mladinić z lepim strelom v levi kot postavil rezultat prvega polčasa 5:3 za Hajduka.

Protest Nogometne zveze Jugoslavije organizatorjem svet. nogometnega prvenstva

Beograd, 4. junija. Nogometna zveza Jugoslavije je protestirala zaradi razporeda pri tekmoivanju za svetovno nogometno prvenstvo in poslala organizacijski komisiji tole brzojavko: Mnenja smo, da je razpored, ki ga je napravila organizacijska komisija, takšen, da silno otežuje tekmovalne pogoje za našo ekipo.

Zahtevamo, da naj vse reprezentance odigra svoje tekme v istem roku, t. j. v 8 ali 9 dneh, da naj se pri vprašanju potovanja vse reprezentance približno izenačijo, pri čemer je čisto naravno treba gledati na to, da ima Brazilija na domačih tleh večje možnosti za izbiro mest. Priprani smo, da tako težki in nemogoči pogoji za tekmovalne naše reprezentance niso imeli namena, otežiti sodobno našo reprezentanco na svetovnem prvenstvu. Zato pričakujemo, da bo ste to popravili.

Tudi Francija protestira

Pariz. — Francoska nogometna federacija je poslala brzojavko organizatorjem svetovnega prvenstva v nogometu, ki se bo začelo 24. junija v Rio de Janeiru. Izvršni odbor te federacije sodi, da francoski nogometaši ne bodo v dobri fizični kondiciji, če bodo morali svoje tekme z Urugvajem in Bolivijo odigrati v tako kratkem časovnem presledku in v mestih, ki so tako oddaljena drugo od drugega.

III. zvezna nogometna liga

Velež: Rudar 2:1 Trbovlje, 4. junija. — Danes je bila tukaj tekma med Veležom iz Mostarja in Rudarjem iz Trbovelj. Igra je bila zelo zanimiva in napeta. Zmagal je Velež z rezultatom 2:1 (0:0). Rudar je igral skoraj dve tretjini z dvema poškodovanima igralcema in sicer vratarjem Tavšem in levim branilcem Dolničkom. V drugem polčasu je Tavš odšel na desno krilo, medtem ko je Dolničko odšel v gol. Gledalcev je bilo okrog 1500.

Radnički: Milicionar 2:2 Rabotnički: Sutjeska 3:0 Borac: Zagreb 1:1 Proleter: Železnik (Lj.) 2:0 Dinamo: Šibenik 2:2

REPUBLIKO PIVENSTVO

Branik: Miličnik 4:1 Kladivar: Krim 1:1 Železnik (M.): Železnik (N. G.) 3:1 Sobota: Drava 1:0

EKIPNO KOLESARSKO PIVENSTVO SLOVENIJE

Lep uspeh železničarja (N. G.)

Včeraj je bilo v Ljubljani ekipno kolesarsko prvenstvo Slovenije, katerega se je udeležilo 13 ekip desetih društev s 84 tekmovalci. Start in cilj sta bila pred Narodnim domom, od koder so vodile tekmovalne proge do Vrhnike in nazaj. Največje presenečenje je to pot pripravila članska ekipa železničarja iz Nove Gorice, ki si je osvojila prvo mesto v močni konkurenci pred ljubljanskim železničarjem in mariborskim Poletom. Krim je v tej disciplini odstopil že pri drugem obratu v Ljubljani, ker je bila njegova ekipa oslabljena zaradi Graizerjev odsotnosti. Odlične čase je dosegla železničarjeva ženska ekipa, in sicer povprečno 32 km na uro. V ostalih skupinah so bili tekmovalci izenačeni.

Mednarodni šport

Pariz. V finalni igri v dvojce za prvenstvo Francije je na mednarodnem turnirju zmagal par S. Fry — ga. D. Hart (ZDA). V mešanji parih sta B. Scofield (ZDA) in E. Morea (Argentina) premagala P. Todd in W. F. Talbert (ZDA) w.o. V finalni igri moških parov je zmagal par Talbert — Trabert (ZDA) nad parom J. Drobny (Egipt) — E. Sturgees (Južna Afrika) z rezultatom 6:2, 1:6, 10:8.

RAZNAŠALKO ČASOPISOV

v jutranjih urah takoj sprejme uprava »Ljudske pravice«, Kopitarjeva 2.

—VESTI IZ MARIBORA—

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Ponedeljek 5. junija ob 20: Večer opernih arij. Izvajajo solisti in orkester mariborske opere. Predstava v korist socialno šibkim materam.

Torek 6. junija ob 15: Miller: »Vsi moji sinovi«. Red LMS-1.

ob 20: Rossini: »Seviljski brivci«. Red C.

ZABAVNO GLEDALIŠČE

v dvorani TD Maribor (Union)

V torek, 6. junija ob 20: Veseli spored. Predstava v tednu matere in otroka. Vstopnice v predprodaji pri organizaciji AFZ.

RADIO

Dnevni spored za ponedeljek 5. junija 1950:

Poročila ob 6.15, 7.12.30, 15.19, 22 in 23.30.

6.30—8.30 Veder jutranji spored — 13. Opoldanski koncert — 12.40 Fester spored orkestralne in solistične glasbe — 12.45 Predavanje o OZN — 14 W. A. Mozart: Klarinetni kvintet; izvajajo klarinetist Miha Gunzek in kvartet Slovenske filharmonije — 14.30 V. Cvetko: Skrajni bi se bili mati in hči razšli — 14.45 Z. Fibich: Ponižal, simfonična pesnitev — 15.10—15.30 H. Wieniawski: Violinski koncert v d-molu — 18 Drobna skladbe izvajajo gobjenci glasbene šole rajona I. — 18.10 Mali lekcionari za pianino — 18.30 Hrvatski umetniški koncert — 18.40 Pisan glasbeni spored izjava Stojan Stevanović s svojo kapelo, vmes igra saksofonist Srećko Dražić, pri klavirju Bojan Adamović — 20 Mladinska oddaja: O zabavi mladine čez poletje — 20.30 Iz življenja in dela F. Liszta — 21.30 Plesna in zabavna glasba — 22.15 Nočni koncert — L. V. Beethoven: Simfonija št. 9 v d-molu — 22.35 Zaključek oddaje.

KONCERTI

Kranjskane opozarjamo na zaključni nastop gojencev drž. Glasbene šole, ki je noč ob 20. uri v Sindikalnem domu.

Danes popoldne začne predprodaja za koncert sopranistke Majde Dugan-Lovše, ki bo v petek 9. junija.

OBVESTILA

Ministrstvo za železnice FLRJ razpisuje NATECAJ za sprejem učencev v železniške šole

I. V železniške tehnikume. t. j. železniške srednje strokovne šole z različnimi oddelki: prometno — transportnim, strojnim, gradbenim, elektrotehničnim in ekonomskim. Absolventi te šole postanejo tehniški stroki, ki so se je učili.

Pravico do vpisa v železniške tehnikume imajo kandidati, ki so uspešno dovršili nižjo srednjo šolo ali sedemletko z nižjim tečajnim izpitom, niso mlajši od 14, a ne starejši od 18 let. Razen tega morajo kandidati, ki se želijo vpisati v strojni, elektrotehnični in gradbeni odsek, opraviti sprejemni izpit pred izpitno komisijo ministrstva za železnice iz matematike in fizike v obsegu snovi, ki je predpisana za nižje razrede srednjih šol.

Solanje traja štiri leta. V železniški tehnikum v Pullu so sprejemajo kandidati za prometno-transportni, ekonomski, strojni in elektrotehniški odsek šibke in jakega toka.

V železniški tehnikum v Ljubljani in Skoplju so sprejemajo kandidati za prometno-transportni odsek. V železniški tehnikum v Podbrđu so sprejemajo kandidati za gradbeni odsek.

II. V železniške industrijske šole v Mariboru, Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu, Skoplju, Nišu, Crvenom Krstu (pri Nišu), Smederevcu, Zrenajnu, Titovu, Kikindi, Subotici in Batandjini.

V teh šolah se učenci izučijo za kvalificirane delavce tehle obrti: strojno-ključavničarske, strgarske, mehaniske, električne, kovaške, kotlarske, kleparake, livarske in mizarске.

Pravico do vpisa v železniške industrijske šole imajo kandidati, ki so uspešno dokončali osnovno šolo in niso mlajši od 14, a ne starejši od 17 let. Razen tega morajo opraviti sprejemni izpit pred izpitno komisijo šole iz materinega jezika in matematike, in sicer v obsegu snovi za osnovne šole.

III. Celotne stroške šolanja in oskrbe učencev krije država. V šolah z internati je bivanje v internatu obvezno; kjer ni internata, premajajo učenci povračilo za stroške bivanja izven internata. Razen tega prejemajo vsi učenci določeno denarno vsoto, kar iznes je odvisen od marljivosti in doseženega šolskega uspeha, za manjše osebne izdatke za higijensko in kulturne potrebe.

IV. Kandidati, ki se želijo vpisati v eno omenjenih šol, morajo razen že navedenim, ustrezati še naslednjim pogojem: 1. da so državljani FLRJ in 2. da so popolnoma zdravi in sposobni za železniško službo, kar ugotovi pri sprejemu železniška zdravstvena komisija.

Kandidati, ki bi se hoteli vpisati v eno železniških šol, morajo vložiti: 1. svojerodno napisano prošnjo, kolikovo 2/10 din. 2. zadnje šolsko spričevalo, 3. kratak življenjepis, ki naj med ostalim vsebuje tudi, kje je proslil življenje in kaj je delal do tega dneva, njegovo socialno in imovinsko stanje, kraj bivanja, poklice in imovinsko stanje staršev.

4. mnenje krajevne organizacije ljudske mladine ali ljudske oblasti o njem in o vpisu v železniško šolo. Prošnjo za vpis z našetimi listinami, naj prinese kandidat osebno ali pošlje v priporočnem pisnu najpozneje do 15. julija t. l. a) za železniške tehnikume — upravi železniškega tehnikuma v Ljubljani, b) za železniške industrijske šole — upravi železniške industrijske šole kamor se želi vpisati.

Kandidati bodo pravočasno poklicani na zdravniški pregled in sprejemni izpit. Poizvijo bo priloženo vozovnica za brezplačno vožnjo po železnici od kraja bivanja (najbližje železniške postaje) do kraja šole in nazaj.

Sprejeti kandidati, ali njihovi starši ali osebni skrbniki bodo morali podpisati »Obvezno izjavo«, ki je bodo prejeli pri vpisu, da bodo po dovršenem šolanju ostali v službi državnih železnic najmanj tako dolgo, kolikor je trajalo šolanje.

Kandidati morajo v prošnji navesti natančne podatke, v katero šolo in v kateri odsek se želijo vpisati, razen tega pa še natančen naslov, (ves, mesto, ulico, hišno številko, krajevni ali rajonski ljudski odbor, okraj, ljudsko republiko) ter najbližje železniške postaje, ker bodo vsi ti podatki omogočili hitro rešitev poslanih pismen.

Ministrstvo za železnice — uprava za strokovni dvig kadrov

PROJEVALSKA SLUŽBA SOCIALNEGA ZAVAROVANJA ZA APRIL 1950

Opozarjamo vsa podjetja, ustanove in urade, ki so pravi ali del socialnega zavarovanja v smislu čl. 38 Zakona o socialnem zavarovanju delavcev in uslužbencev in njihovih družin, da morajo, v skladu tega, še niso napravila dosej, predložiti »Poročilo o uporabi pravic na podlagi socialnega zavarovanja« (obrazec E-5 iz Navodil o evidencah za izvajanje socialnega zavarovanja, objavljenih v Uradnem listu FLRJ št. 33/1950) tudi za mesec april 1950. To poročilo je treba predložiti do 15. junija t. l. obenem s enakim poročilom za mesec maj 1950.

Predložitev teh poročil so oprežena le tista podjetja, ustanove in uradi, ki jim je minister za socialno skrbstvo LRS odgodil prevzem službe socialnega zavarovanja do 1. junija 1950.

Predpisani obrazci za evidenco so v tisku; v kolikor pa do navedenega roka tisk oziroma distribucija še ne bo zaključena, naj si podjetja, uradi in ustanove sami naročijo potrebne obrazce. — Ministrstvo za socialno skrbstvo LRS, Uprava za soc zavarovanje.

OBVESTILO

Ministrstvo za socialno skrbstvo LRS — Uprava za socialno zavarovanje v Ljubljani obvešča vsa podjetja in ustanove vseh vrst privatne delodajalce in zavarovance, ki imajo svoj sedež na območju OLO — Ljubljana okolica in OLO Grosuplje, da sta pri Poverjeništvih za socialno skrbstvo OLO Ljubljana okolica in OLO Grosuplje ustanovljeni upravi za socialno zavarovanje, ki poslujejo od 1. junija t. l. dalje samostojno vsaka na svojem območju.

Vsi prizadevati se obveščajo in pozivajo, da so v bodoče obračajo v vseh zadevah socialnega zavarovanja na omenjeni upravi. Uprava za socialno zavarovanje za OLO Ljubljana okolica ima uradne prostore v Ljubljani, Sv. Jakoba trg št. 4. Uprava za socialno zavarovanje za OLO Grosuplje ima uradne prostore na sedežu OLO Grosuplje. — Ministrstvo za socialno skrbstvo, Uprava socialnega zavarovanja Ljubljana.

RAZPIS

Na drž. delovodski šoli v Ljubljani bodo v šolskem letu 1950-51 odprti sledeči oddelki: strojno-mojstrski, elektrotehniški mojstrski in mizarški mojstrski.

Pogoj za vpis: učna doba in pomočniški izpit ter daljša praksa v stroki, moralna in politična neoporečnost.

Za vpis potrebni dokumenti: zadnje šolsko spričevalo, pomočniški spričevalo, rojstni list, potrdilo o vzorni pravnici, potrdilo o posedanju praksi ter kratak življenjepis. — Prosilci naj pošlejo dokumente do 1. julija po pošti na naslov: Tehniška srednja šola v Ljubljani, nakar bo vsak posameznik pisno obveščen, ali je sprejet ali ne.

Za stipendije bodo kandidati uredili vse potrebno, ko bodo sprejeti. Ravnateljstvo TSS.

OBVESTILO

Ministrstvo za prosveto bo organiziralo 8. avgustov t. l. šestmesečni tečaj za vzgojitelje v Internatih (domovih) nižjih strokovnih šol.

Pogoji za sprejem so naslednji: Starost nad 20 let (prepis rojstnega lista). Moralna in politična neoporečnost (življenjepis in karakteristika). Srednješolska oziroma nižja onaka izobrazba.

Prijave za sprejem naj pošlejo referenti na Ministrstvo za prosveto LRS — Kongresni trg 1, do 20. junija 1950. — Ministrstvo za prosveto.

OBVESTILO

Ministrstvo za prosveto obvešča, da se prične tečaj za upravnike in vzgojitelje v političnih letovanih, za Ljubljansko oblast in mesto Ljubljana dne 7. junija 1950 ob 8. uri jutraj na Ekonomskem tehnikumu v Ljubljani.

Tečaj za ekonome in administratorje se bo prične dne 10. junija 1950 ob 8. uri jutraj prav tam. Podrobne informacije dobe tedajniki na ministrstvu za prosveto.

VSE OGLASEVALCE

v našem listu naprošamo, da sestavljajo svoje oglase čim bolj skrajno in čim krajše. V njih naj navedejo samo najpotrebnejše. Obenem sporočimo, da sprejemamo oglase vsak dan samo do 12. ure. Uprava »Ljudske pravice«.

—OGLASI—

ZLATO ZAPESTNICO, dvojno plateno, sem izgubil 27. maja jutraj od Tovarniške ulice do kolodvoza ali v vlaklu do Brezovice. Ker mi je drag spomin, prosim naj, da mi jo vrne, da jo proti lepi nagradi oddam na glasov, ki ga dobim v oglasnem oddelku »Ljudske pravice«.

ZAMENJAM smočno in suho stanovanje, dve sobi, 2 kabineta, predoba, balkon, kuhinja, kopalnica in vse priključne, telefon, dvoslobo, vrt, sadni in zelenjadni, ob parku v Mariboru, za primerno stanovanje, po možnosti v vrtem v Ljubljani. Naslov v področju »Ljudske pravice« v Mariboru.

DNE 23. Maja sem v večernem vlaklu od Postojne do Ljubljane izgubil denarnico s 800 din in raznimi dokumenti. Poštenega najdjalca prosim, da vrne vsaj dokumente. Honjlik Franc, OLO Radgona.

PROSIM poštenega najdjalca izgubljene denarnice 5. maja 1950 na Prešernovi cesti, da vrne dokumente na naslov: Odj. pod. »Glasnostvo«, Ljubljana, Tržna 6. Denar naj odda za nagrado.

OSMRTNICA

Umrl je naš moč in očka NOVAK ANTON, posestnik in mehanik iz Ljubljane. Pogreb bo 5. junija ob 15. uri iz kapelice sv. Antona na pokopališču sv. Križu. — Žalostni: Bena Tonka, otroci Marica in Tonček. Ljubljana, 4. julija 1950.

ZVEZNA ATLETSKA LIGA

Enotnost premagala Spartak za 769 točk

Včeraj se je pričelo atletsko tekmovalje I. zvezne lige, na katerem sta se sročali ženski ekipi Spartaka iz Subotice in Enotnosti iz Ljubljane. Tekmovalje je bilo v Ljubljani na letnem telovadišču v Tivoliju. Atletinje Enotnosti so dosegle lepo zmago nad rutiniranimi tekmovalkami Spartaka in dosegle 12.333 točk, Spartak pa 11.564 točk, kar je za 769 točk razlike med obema ekipama.

Tehnični rezultati:

Tek 100 m: 1. Uršič (E) 13,6, 2. Benčič (E) 13,7.

Met kroglice: 1. Kotlušek (E) 11,91 m, 2. Maša (Sp) 9,83.

80 m zapreke: 1. Madžar (Sp) 13,3, 2. Varmuža (Sp) 13,8.

Tek 200 m: 1. Benčič (E) 28,1, 2. Ivančević (Sp) 28,3.

Skok v višino: 1. Sima (E) 145, 2. Koncut (E) 135.

Met diska: 1. Kofol (E) 32,23, 2. Felčič (Sp) 29,59.

ODBOJKA

Moški: Mladost: Polet 3:0 Zenske: Spartak: Naprijed 3:0 Polet: Mladost 3:0 Beograd: Sarajevo 3:0

Partizan: Crvena zvezda 3:0

V tekmoivanju za prvenstvo zvezne odbojkaške lige je danes zvečer ekipa »Partizan« zasluzeno premagala ekipo »Crvena zvezda« z rezultatom 15:11, 15:9, 15:12. Po tej tekmi je »Partizan« še bolj trdno na čelu ligine tabele, ker ni izgubil še nobenega seta.

Namizni tenis

Spartak: Enotnost 9:1 Spartak: Lokomotiva 10:0

Bruselj, Belgija je premagala Francijo v nogometni tekmi z rezultatom 4:1 (2:1).

DNEVNE VESTI

Iskreno se zahvaljujem primarju dr. Krasniku in dr. Cebuhinu za pošteno pomoč ob izvedbi težke operacije, ker sta me s tem rešila smrti. — Počivavšek Gvido, mlajši, Trbovlje, 206

Cirkus v Tivoliju. Dnevne predstave od 1. junija 1950 dalje ob 20.30. Ob nedeljah dve predstavi: ob 16.30 in 20.30. Nov program z novo angažiranimi artistii. Prvovrstne atrakcije.

DAJALCI KRVI!

Pregledi dajalcev in odvzemi krvi se bodo vršili v približnem tednu: Zavezi za transfuzije krvi — Ljubljana: turek in četrtek za dajalce iz Ljubljane, sredi za dajalce z dežele. Sprejem od 7.30 do 9.30.

Transfuzijska postaja — Maribor: po objavi v lokalnem časopisu.

Transfuzijska postaja — Celje: turek in četrtek od 7.30 do 9.30.

Opozorilo: dejalce krvi mora biti popolnoma zdrav (ne sme imeti naboja, kožnih izpuščajev itd.) — star najmanj 21 let. Na dan oddaje krvi ne zavijte nič mastnega, tudi mlečne kave ne, zavijte le čaj, črno kavo, kruh, 24 ur pred oddajo krvi dajalec ne sme uživati alkohola, ne prihajajoč iz dvokolesi, koflerji in strojevodje na dan vožnje ne smejo dati krvi. Dajalec, ki so bližje Mariboru ali Celju, naj se javljajo tamkajšnjima postajama. — v Ljubljani jih ne bomo sprejemali. Dajalci z dežele naj prinese enosmerno vozovnico zaradi povratne potniš stroškov v obe smeri (potniš. vlak III. razred).

VREMENSKO POROČILO

HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE

Stanje dne 4. junija ob 7. uri: Nad vsa Evropa se je razpolo močno področje visokega zračnega pritiska, le skrajni sever je v območju potujočih depresij. V Sredozemlju pa imamo dve lošeni depresiji, od katerih ena nad Jonskim morjem je v stanju odmiranja, a vendar njen sistem visokih front ustvarja danes pri nas rahlo oblačnost. — Druga, aktivnejša, je nad Portugalsko.

V Sloveniji je danes spremenljivo oblačno z najnižjo temperaturo v Slovenjgradcu plus 4 stopinj Celzija.

Temperatura morja v Tržaškem zalivu 22 stopinj Celzija. Zračni pritisk v Ljubljani ob 7. uri 743,9 mm (991,8 mb). Najnižja temperatura v nočnem času 8,8 stopinj Celzija, ob 7. uri 15,6 stopinj Celzija. Relativna vlažna 69%. Padavin v zadnjih 24 urah ni bilo.

Vremenski napoved za ponedeljek 5. VI.

Pretežno sončno vreme z delno oblačnostjo. Temperatura ponedel 10 stopinj Celzija, preko dneva do 24 stopinj Celzija.